

### **Ідеї європейської реформації та їх відображення у правовому полі України**

Реформація 1517 року стала найважливішим переломним моментом у розвитку європейської цивілізації, який суттєво вплинув на усю подальшу історію та продовжує впливати в наші дні. Зокрема, з метою визнання вагомого внеску протестантських церков і релігійних організацій в розвиток різноманітних сфер життя держави, вияву поваги до їх ролі в українській історії та становленні незалежної держави, Президент України Петро Порошенко 26 серпня 2016 року підписав Указ «Про відзначення в Україні 500-річчя Реформації».

Хто ці видатні особистості, які ризикуючи власним життям, викривали зловживання могутньої церковної влади, яка на той час була наділена найвищим авторитетом у державі, сміливо говорили про межі влади духовної і світської, про характер правителя, заявляли правду про істинну сутність людини, її права тощо, чим реформували увесь хід історії європейської цивілізації? Які їх гасла стали частиною законодавства багатьох розвинутих країн?

Так, Ян Гус з огляду на зловживання влади проголошує, щоб люди підкорялися владі як духовній, так і світській, однак не сліпо, а в межах дозволеного, тобто лише в тих випадках, коли наказ не суперечить заповідям Божим. Адже влада, яка віддає нехристиянські накази і яка сама порушує настанови Божі, не може вважатися справжньою владою, визнаною Богом [1, с. 49].

Мартін Лютер засуджував і оголошував «нехристиянськими» деспотизм князів, самоуправство, шкуродерство, що застосовувалися феодалами[3, с. 168]. Жан Кальвін, у свою чергу, застерігав, що, оскільки свідомість слуг державної машини викривлена гріхом і при здійсненні офіційних справ вони не слухаються заповідей Слова Божого, то держава втрачає можливість розвиватися у правильному напрямі[2, с. 111-113]. Еразм Роттердамський у своєму трактаті «Виховання християнського государя» нагадує імператору, що він не просто государ, а государ християнський, для якого щастя свого народу має бути найдорожчим над усе, який він повинен любити й плекати, як власне тіло і управляти довіреною йому країною так, щоб дістати схвалення Христа[5, с. 96]. Говорячи про необхідність для князя наслідувати Христа, «царю неба і землі», Еразм писав, що князь повинен застосовувати до підданих «не владу, а любов... Той, хто вище за всіх, повинен вважати себе слугою, а не правителем»[4, с. 73].

Зокрема, кальвіністи домагалися прийняття чітко складених конституцій, де були б конкретно окреслені права громадян, а члени парламенту чи конгресу розглядалися б як представники народу, які делеговані для захисту їх прав від узурпації влади чи її незаконного вживання главою чи чиновниками [2, с. 102-103].

Сьогодні законодавство України увібрало в себе чисельні ідеї великих реформаторів. Вони дійшли до нас через часи і випробування, виплекані іншими християнськими мислителями й діями та збагачені законодавчою практикою розвинутих країн. У Преамбулі *Конституції України 1996 року* проголошується, що Верховна Рада України від імені Українського народу приймає цю Конституцію, «виражаючи суверенну волю народу, спираючись на багатовікову історію українського державотворення,

усвідомлюючи *відповідальність перед Богом*, власною совістю, попередніми, нинішнім та прийдешніми поколіннями».

З огляду на вказане конституційне положення, уся правотворча діяльність держави, її органів та посадових осіб має будуватися, виходячи із принципу відповідальності перед Богом, перед власною совістю і перед майбутніми поколіннями. Зазначене покладає суворі етичні вимоги до осіб, які несуть тягар здійснення державної влади. Зокрема, ст. 4 *Закону України «Про державну службу в Україні»* визначає принципи державної служби, серед яких верховенство права, законність, доброчесність, рівність тощо. А ст. 3 серед їх обов'язків називає обов'язок поважати гідність людини, не допускати порушення прав і свобод людини та громадянина.

На згадку реформаторських тез про те, що правителі не є досконалими людьми і їх свідомість зіпсована гріхом, слід звернутися до змісту ст. 22 *Закону України «Про запобігання корупції»*, яка вказує на обмеження щодо використання службових повноважень чи свого становища та щодо одержання подарунків і т. і. А Розділ V закону містить ряд етичних норм щодо поведінки і способу життя державних службовців. З цією метою також розроблено й затверджено *«Загальні правила етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування»*, основною метою діяльності яких визнається служіння народу України та територіальній громаді, охорона та сприяння реалізації прав, свобод і законних інтересів людини і громадянина (п. 3), також в процесі своєї діяльності вони «мають шанувати народні звичаї і національні традиції» (п. 9).

Отже, Європейська цивілізація будувалася на основі біблійних принципів, до яких її повернула Реформація 1517 р. Україна під впливом найкращих і найлюдяніших зразків має шанс вийти із кризи не лише економічного, а й морального, духовного характеру.

***Список використаних джерел:***

1. Кратохвил М. Ян Гус. – Серия «Жизнь замечательных людей». – Вып. 16. – М. : Молодая гвардия, 1959. – 175, с илл.
2. Митер Г. Основные идеи кальвинизма. – СПб.: Христианский мост, 1995. – 238 с.
3. Смирин М. М. Германия эпохи Реформации и Великой крестьянской войны: пособие для учителей. – М.: Гос. учебно-пед. изд-во Мин-ва просвещения РСФСР, 1962. – 263 с.
4. Смирин М. М. Эразм Роттердамский и Реформационное движение в Германии. Очерки из истории гуманистической и реформационной мысли. – М. : Наука, 1978. – 237 с.
5. Эразм Роттердамский. Воспитание христианского государя. – М. : Мысль, 2001. – 368 с.